

TURKEY RIGHTS MONITOR



Sayı 92 | 21-27 Mart 2022

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 365 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

22 Mart: Son evre kanser hastası 80 yaşındaki mahkum Abdo Baran, bir Mardin cezaevinde hayatını kaybetti.

24 Mart: Adli Tıp Kurumu, son evre kanser hastası mahkum Yusuf Özmen'in cezaevinde kalmak için yeterince sağlıklı olduğu yönünde üçüncü kez rapor verdi.

25 Mart: Bir Ankara hastanesi, tekerlekli sandalyeye bağlı yaşayan, multipl skleroz (MS) ve felç hastası Mehtap Şentürk'ün cezaevinde kalabileceği yönünde rapor yayımladı. Eski fen bilgisi öğretmeni olan Şentürk, Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla Mart ayı içerisinde hapis cezasına mahkum edilmişti.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

22 Mart: Bir Van cezaevinde, 22 yaşındaki mahkum Şervan Can Güder kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti. Bazı muhalefet temsilcileri Güder'in daha önce bilinen bir sağlık problemi olmadığını ve bu nedenle ölümünün şüpheli olduğunu açıkladı.

26 Mart: Şanlıurfa'da 16 yaşındaki çocuk Muharrem Aksem, özel hareket polisleri tarafından atış talimi için kullanılan bir alanda şüpheli olarak hayatını kaybetmiş şekilde bulundu.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

21 Mart: Diyarbakır, Ağrı, Hakkari, Konya ve Mardin'de polis Nevruz kutlamalarına müdahale ederek en az 353 kişiyi gözaltına aldı.

22 Mart: Bir Adana mahkemesi, Boğaziçi Üniversitesi'ne hükümet tarafından atanan rektöre karşı düzenlenen protestolara katıldığı için yargılanan yedi kişinin beraatına hükmetti.

23 Mart: Bir Ankara mahkemesi, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine yönelik protestolara katıldığı için yargılanan 33 kadının beraatına hükmetti.

25 Mart: Bir insan hakları avukatı, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine karşı düzenlenen protestolara katıldıkları için sınırdışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya olan üç İranlı mültecinin durumuna ilişkin olarak BM İnsan Hakları Konseyi'nin Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu nezdinde şikayette bulundu.

26 Mart: Denizli savcılığı, aralarında bir STK yöneticisinin de bulunduğu dört kişi hakkında, cezaevindeki yakınlarına para gönderdikleri gerekçesiyle soruşturma başlattı.

26 Mart: Diyarbakır Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 10 gün boyunca yasakladı.

26 Mart: Şanlıurfa Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

27 Mart: İstanbul'da polis, sol görüşlü bir grupça düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek altı kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

21 Mart: Sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanan 70 yaşındaki bir kişi gözaltına alındı.

21 Mart: Gazeteci Altan Sançar, Nevruz kutlamalarını takip etmek üzere gittiği Diyarbakır'da, içinde bulunduğu aracı durduran üç silahlı kişi tarafından sözlü olarak tehdit edildi.

21 Mart: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, terörizm suçlamasıyla tutukluluk geçiren gazeteci ve ressam Zehra Doğan'ın haklarının Türkiye tarafından ihlal edildiğine hükmetti.

23 Mart: Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ), Stockholm'de gündüz vakti fiziksel saldırıya uğrayan hükümet karşıtı sürgün gazeteci Ahmet Dönmez'e yönelik saldırıyla ilgili olarak İsveç yetkililerinin süratli ve kapsamlı bir soruşturma yürütmesi çağrısında bulundu.

23 Mart: Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Etkin haber ajansı tarafından kullanılan bir websiteye erişim engeli getirildi.

24 Mart: Eskişehir'de polis, bir konuşmada terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla HDP yöneticisi Şükriye Ercan'ı geçici olarak gözaltına aldı.

24 Mart: Bir Rize mahkemesi, bir sokak röportajında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla yargılanan Mehmet Ali Sancaktutan adlı bir kişinin beraatine hükmetti.

24 Mart: Bir İzmir mahkemesi, bir sokak röportajında cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanan bir kişinin tutuklanmasına hükmetti.

24 Mart: Bir İstanbul mahkemesi, gazeteci Levent Gültekin'e yönelik bir fiziksel saldırıyla bağlantıları nedeniyle kasten yaralama suçlamasıyla mahkum edilen sanıkların hapis cezalarını erteledi.

25 Mart: Bir Diyarbakır mahkemesi, Özgür Gelecek dergisi tarafından kullanılan bir websitesine erişim engeli getirdi.

DİNİ ÖZGÜRLÜKLER

24 Mart: Türkiye Protestan Kiliseleri Derneği, son üç yıl içerisinde onlarca protestan rahibin de facto ülkeye giriş yasakları ve kendilerini "güvenlik riski" olarak tanımlayan istihbarat raporları nedeniyle aileleriyle birlikte Türkiye'yi terk etmek zorunda olduklarını açıkladı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

21 Mart: Bir İstanbul mahkemesi, sivil toplum lideri Osman Kavala'nın tutukluluğunu devam ettirdi.

22 Mart: Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) üyesi avukat Alişan Şahin gözaltına alındı. Şahin ertesi gün serbest bırakıldı.

23 Mart: Bir Diyarbakır mahkemesi, İnsan Hakları Derneği (İHD) üyesi Fırat Akdeniz'i, terörizm suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

23 Mart: Yargıtay Başsavcılığı, hükümete yakınlığıyla bilinen mafya lideri Alaattin Çakıcı'ya kasten öldürme suçlamasıyla verilen 17 yıllık bir hapis cezası kararının bozulmasını talep etti.

23 Mart: Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Sözleşmeler ve Tavsiye Kararlarının Uygulanması Uzmanlar Komitesi, yayımladığı bir raporda, Türkiye'de 2016-2018 olağanüstü hal döneminde görevlerinden ihraç edilen yaklaşık 130.000 kamu sektörü çalışanının başvurularının incelenmesi için kurulan OHAL komisyonu kararlarındaki ret oranlarının yüksekliğine dikkat çekildi.

KÜRT AZINLIK

21 Mart: Diyarbakır, Ağrı, Hakkari, Konya ve Mardin'de polis Nevruz kutlamalarına müdahale ederek en az 353 kişiyi gözaltına aldı.

22 Mart: Anayasa Mahkemesi, hakkındaki terörizm suçlamaları nedeniyle milletvekili dokunulmazlığı kaldırılan HDP üyesi Semra Güzel'in yaptığı itiraz başvurusunu reddetti. Ret kararının ardından bir Ankara mahkemesi Güzel hakkında yakalama kararı çıkardı.

23 Mart: Bir Diyarbakır mahkemesi, belediye meclisi üyesi Şehriban Zuğurlu'yu terörizm suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti.

24 Mart: Bir Van mahkemesi, HDP milletvekili Murat Sarısaç'ı terör örgütü propagandası yapmak suçlamasıyla 18 ay hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

24 Mart: Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Türkiye'de belediye başkanlarının durumuna ilişkin olarak çıkardığı bir tavsiye kararında, Türk makamlarına mevzuattaki terörizm tanımını değiştirmeleri ve çoğunlukla HDP üyelerini hedef alan, belediye başkanlarının mahkeme kararı olmaksızın görevden uzaklaştırılması uygulamasına son vermeleri çağrısında bulundu.

25 Mart: İzmir ve Tekirdağ'da polis, Nevruz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle en az 55 kişiyi gözaltına aldı.

27 Mart: Mersin'de bir HDP ilçe bürosu kimliği tespit edilemeyen saldırganların silahlı saldırısına uğradı.

DİĞER AZINLIKLAR

21 Mart: Basında yer alan haberler, Diyarbakır'daki Nevruz kutlamalarına katılan LGBTI bireylerin çeşitli saldırılara uğradığını duyurdu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

22 Mart: Bir Van cezaevinde, 22 yaşındaki mahkum Şervan Can Güder kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti. Bazı muhalefet temsilcileri Güder'in daha önce bilinen bir sağlık problemi olmadığını ve bu nedenle ölümünün şüpheli olduğunu açıkladı.

2 Mart: İzmir'de bir kadın cezaevi, Kadınlar Günü münasebeyle siyasi mahkumlara gönderilen kartlara, terör örgütü propagandası ve suça teşvik içerdiği gerekçesiyle el koydu.

22 Mart: Bir Van cezaevi, gazeteci Gökçer Tahincioğlu'nun ödüllü bir romanının mahkumlara iletilmesine engel oldu.

23 Mart: Temmuz 2016'da yaşanan darbe girişiminde yer aldığı suçlamasıyla müebbet hapis cezasına mahkum edilen askeri öğrencilerden birinin annesi olan Melek Çetinkaya, oğlunun tutulduğu cezaevinde ısıtma ve sıcak su bulunmadığını Twitter'dan duyurdu.

25 Mart: Bir Samsun cezaevi, cezaevindeki hak ihlallerini protesto ettiği gerekçesiyle mahkum Emir Karakum'un görüş ve telefon haklarını kısıtladı.

26 Mart: İstanbul'da bir kadın cezaevi, kelepçeli muayene dayatmasını kabul etmeyen mahkum Tenzile Acar'ın tedavisini yaptırmadı.

26 Mart: Bir Van mahkemesi, altı mahkumu tek kişilik hücrelere koydu ve bu mahkumların ortak sohbet hakkını kısıtladı. Cezaevi yönetimi ayrıca, havalandırma duvarlarına yazı yazdığı gerekçesiyle bir başka mahkumun görüş haklarını kısıtladı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

25 Mart: Bir insan hakları avukatı, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine karşı düzenlenen protestolara katıldıkları için sınırdışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya olan üç İranlı mültecinin durumuna ilişkin olarak BM İnsan Hakları Konseyi'nin Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu nezdinde şikayette bulundu.

25 Mart: AB İltica Ajansı (EUAA), 2021 yılında AB üyeleri, Norveç ve İsviçre'de sığınma başvurusu yapan Türk vatandaşı sayısının 23.737 olduğunu açıkladı. Bu sayı, bir yıl öncekine göre yüzde 38 daha yüksek.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

24 Mart: İstanbul'da bir ev baskınıyla gözaltına alınan Zeynep Gonca Karakoç isimli bir kadın, gözaltındayken çıplak aramaya maruz bırakıldı.

24 Mart: Bir Malatya cezaevinde gardiyanlar, bir koğuştan araması esnasında Musa Külter isimli bir mahkuma fiziksel saldırıda bulundu.

24 Mart: Bir Çorum cezaevinde gardiyanlar, bir başka cezaevinden isteği dışında nakledilen iki mahkumu çıplak aramaya ve fiziksel şiddete maruz bıraktı. Olayın ardından mahkumlar tek kişilik hücrelere konuldu.

24 Mart: Ankara Barosu Başkanı Kemal Koranel, baronun insan hakları komisyonu tarafından Ocak ayındaki bir işkence iddiasına ilişkin olarak hazırlanan raporun yayımlanmasına izin vermemesiyle ortaya çıkan tartışmaların ardından, istifasını açıkladı.

25 Mart: Van'da polis, bir yol kenarı kontrolü sırasında dört kişiye fiziksel şiddet uyguladı.

25 Mart: Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Türkiye'de 2018-2021 yılları arasında polis tarafından gözaltı işlemi yapılan 13.935 kişi üzerinde fiziksel kötü muamele ve dayak dahil yasa dışı yöntemler kullanıldığını açıkladı.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE VE HAK İHLALLERİ

22 Mart: Gülen hareketiyle irtibatı nedeniyle geçtiğimiz yıl Kenya'dan Türkiye'ye zorla getirilen öğretmen Selahattin Gülen'e çıkarıldığı bir mahkeme tarafından 3 yıl 4 ay hapis cezası verildi.

KADIN HAKLARI

23 Mart: Bir Ankara mahkemesi, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine yönelik protestolara katıldığı için yargılanan 33 kadının beraatına hükmetti.